

vào việc thể hiện cái hồn, cái cốt yếu của hình tượng và tích truyện. Vì vậy cái đẹp của điêu khắc Chăm-pa là cái đẹp của khối hình và tính ẩn tượng của nó.

Chi tiết trang trí trên tháp Dương Long, Bình Định, Tk 12-13

Những tác phẩm điêu khắc Chăm-pa là những tác phẩm rời, không được khắc trực tiếp lên bề mặt công trình kiến trúc và là những tác phẩm không lớn (so với Ăng-co và Java), nên dễ bị thất lạc hoặc bị vùi lấp trong lòng đất. Hơn nữa trong lịch sử Chăm-pa đã xảy ra nhiều biến động. Vì vậy, không có cách nào khác, khi bắt tay vào sưu tầm, bảo vệ và nghiên cứu (từ cuối thế kỷ 19), các nhà khoa học phải gom các tác phẩm điêu khắc Chăm-pa vào các bảo tàng. Kết quả là, hầu hết những tác phẩm điêu khắc đá Chăm-pa đã được cất giữ và trưng bày tại các bảo tàng trong và ngoài nước. Ở Việt Nam có bốn trung tâm lưu giữ và trưng bày những tác phẩm điêu khắc Chăm-pa là Bảo tàng Điêu khắc Chăm ở Đà Nẵng, Bảo tàng Lịch sử Việt Nam Thành phố Hồ Chí Minh, Bảo tàng Mỹ thuật Cung đình Huế và Bảo tàng Lịch sử Việt Nam. Ngoài ra trong những năm gần đây, do ngày càng phát hiện thêm nhiều những tác phẩm điêu khắc đá Chăm-pa, nên các bảo tàng ở các tỉnh miền Trung cũng đều có lưu giữ và trưng bày các hiện vật điêu khắc cổ Chăm-pa.

Vì nằm rải rác và tản mạn ở nhiều nơi và nhiều địa phương khác nhau, cho nên việc nghiên cứu điêu khắc cổ Chăm-pa rất khó. Do vậy mà mãi đến năm 1963 với công trình nghiên cứu nổi tiếng “**Nghệ thuật tượng Chăm-pa**” của J. Boisselier, thì những viên ngọc điêu khắc cổ Chăm-pa mới được xâu vào thành chuỗi ngọc lộng lẫy đến mê hồn. Bằng phương pháp nghiên cứu phong cách học, J. Boisselier đã xác định và gắn các tác phẩm nghệ thuật điêu khắc Chăm-pa vào những phong cách và những thời kỳ lịch sử sau :

1. Những tác phẩm điêu khắc còn chịu nhiều ảnh hưởng của Ấn Độ thuộc giai đoạn trước thế kỷ 8, mà tiêu biểu là pho tượng Phật bằng đồng ở Đồng Dương.
2. Phong cách Mỹ Sơn E1 (thế kỷ 7 - giữa thế kỷ 8), tiêu biểu là bệ đá Mỹ Sơn E1 lộng lẫy và kiêu kỳ.
3. Phong cách Hoà Lai hay nghệ thuật thời Hoàn Vương (giữa thế kỷ 8 - giữa thế kỷ 9). Tiêu biểu là bức tượng Phật bằng đồng gần với phong cách của nghệ thuật Java.

4. Phong cách

5. Phong cách

6. Phong cách

7. Phong cách

8. Phong cách

9. Phong cách

Các tác phẩm của lịch sử Chăm-pa hiện mỗi bảo tàng đã lưu giữ không ít là những hiện vật

Ba chục năm trước điêu khắc đá và đồ đồng cổ trong và ngoài nước Hồ Chí Minh, Bảo tàng Lịch sử Việt Nam ở Bảo tàng Lịch sử của các nhà khoa học của Bảo tàng Lịch sử và tất nhiên từ lâu

Ba năm trước đây giữ tại Bảo tàng. Trong trưng bày này, nhờ lâu mình chỉ được

Không chỉ dừng lại hiện vật tiêu biểu cho tập sách ảnh

Mặc dầu số lượng phẩm này được ch Chăm-pa. Ở tập sách Chăm-pa. Trong cu loại cổ xưa nhất nhất của nghệ thu